

Podnikání bratří Továrků

1939–[1950] (1968)

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Podnikání bratří Továrků
Časový rozsah pomůcky:	1939–[1950] (1968)
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	26
Evidenční číslo pomůcky:	113
Jméno zpracovatele:	Hurtová Jarmila
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2009

I. Obsah

I.	Obsah	
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	VI
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	VI
V.	Obsahový rozbor archivního souboru	VI
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	VII
VII.	Použité prameny a literatura	VII
VIII.	Inventární seznam	1

II. Vývoj původce archivního souboru

Firma, která prošla poměrně složitým vývojem, je jednoznačně spjata se jménem Továrek. Již v úvodu je třeba upozornit na to, že oba bratři Jaroslav¹ i Arnošt² Továrkovi měli za sebou kriminální minulost. Jaroslav a Arnošt Továrkové pocházeli z prakticky nemajetné venkovské rodiny a ve dvacátých letech 20. století se životem v Praze protloukali způsobem, který byl nezřídka v rozporu se zákonem.³

Zkušenosti ve filmovém oboru získávali již ve třicátých letech 20. století. Starší Jaroslav se stal v roce 1931 spolupracovníkem firmy „Kolektiv filmový J. Hadrovského“, kde působil v půjčovenském oddělení, při výrobě filmů a také vedl podnik po komerční stránce. Do roku 1937 tento podnik pracoval na novém způsobu barevného filmu a zvukové aparatuře pro příjem zvuku a obrazu současně. Po smrti jednoho ze společníků se firma rozešla. V květnu 1938 se Jaroslav Továrek začal zabývat samostatným podnikáním, kde se věnoval jak reklamě, tak i dalším pokusům v oblasti barevné fotografie. Přijetím svého invalidního bratra Arnošta pak podnik rozšířil. Díky Arnoštovu živnostenskému oprávnění⁴ na obchod s filmy a půjčovnu filmů začal podnik v červenci 1940 vyrábět krátké kulturní filmy a současně zřídil i půjčovnu filmů.⁵ Podle dochovaných materiálů se jedná o filmy: *Český granát*⁶, *Maminka a dítě*⁷ a *Vzpomínky starého námořníka*⁸.

¹ Jaroslav Továrek narozen 20.11.1910 v Konici, okres Litovel.

² Arnošt Továrek, bratr Jaroslava, narozen 7. 2. 1914 v Boskovicích na Moravě.

³ Více Národní archiv (dále jen NA), f. Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, Továrek Arnošt a Továrek Jaroslav; dále f. Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, sign. T 1773/2 Továrek Jaroslav, k. 11 685 a sign. T 1773/7 Továrek Arnošt, k. 11 685. Tyto dokumenty podávají zprávy o lehkých či těžších proviněních obou bratří, jako byly např. drobné krádeže, za něž byli potrestáni buď peněžitou pokutou nebo několikadenním odnětím svobody.

⁴ SOA Praha, f. KSO, spis sign. A XXXI-16. Podle vládního nařízení č. 263/39 Sb. z. a n. bylo toto vzato na vědomí a zaznamenáno v živnostenském rejstříku na rok 1940 pod číslem 450.

⁵ Dle dochované šekové knížky z roku 1940 nesla firma název *Jaroslav Továrek, výroba a půjčovna krátkých filmů, Praha II.*

⁶ Krátký kulturně-výchovný film o nálezu a zpracování českých drahokamů v Českém ráji. Film byl předveden v průběhu Filmových žní v roce 1940. Scénář: M. Dvořák, kamera: J. Fischer, režie: J. Továrek. Metráž: 265 m.

⁷ Krátký film, který ukazuje obětavou lásku matky k dítěti od jeho narození až po odchod z domova. V hlavních rolích Nina Jirsíková a J. W. Sperger. Námět a scénář: M. Dvořák, slovní doprovod: K. Třešňák, autor slovního doprovodu: F. Šulc, hudba: M. Voborník, kamera: J. Fischer, režie: J. Továrek. Metráž: 270 m.

⁸ Jednalo se o první film společnosti a zároveň o první loutkovou grotesku. Ta byla zajímavá také tím, že loutky vůbec poprvé měnily i grimasy v obličeji. Film vznikl 7 měsíců pod uměleckým vedením Arnošta Továrka a jeho rozpočet činil 70 000 Kč. Metráž: 300 m.

Dne 5. února 1941 se společníci Jaroslav Továrek, Arnošt Továrek a Miloslav Dvořák⁹ spojili ve veřejnou obchodní společnost za účelem společného provozování živnosti pod firmou „*Tovar-Color, film*“ a spol. a co. – výroba a půjčovna filmů (Praha 2, *Vodičkova 34*). Předmětem podniku byla výroba krátkých filmů kulturních, výchovných, hraných, trikových a propagačních, též půjčování filmů a obchod s nimi. Žádost o zapsání do obchodního rejstříku Krajského obchodního soudu v Praze však musela být z různých důvodů ještě několikrát upravována.¹⁰ Dne 26. května 1941 byla do rejstříku ochranných známek Obchodní a živnostenské komory v Praze pod č. 71898 zapsána ochranná známka *Tovar Color Film*, obsahující modrou siluetu Hradčan s vějířovitými paprsky.¹¹

Výměrem Českomoravského filmového ústředí (dále jen ČMFÚ) ze dne 20. 11. 1941 č.j. 10.076/41 byl zamítnut návrh firmy *Tovar-Color film, A. Továrek a spol.* na přijetí za člena ČMFÚ. Firma tak pozbyla oprávnění k provozu podniku s předmětem „půjčování a obchod s filmy“ ve smyslu nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 26. 10. 1940, o zřízení ČMFÚ. V roce 1941 vznikly tyto filmy: *A to jsou čeští muzikanti*¹², *Na okraj nové doby*¹³ a *Pálení milířů*¹⁴.

Dne 1. 10. 1942 byla do rejstříku ochranných známek Obchodní a živnostenské komory v Praze pod č. 79069 zapsána nová firemní známka „Diaton“.

Žádosti o zapsání do obchodní rejstříku bylo vyhověno 17. 10. 1942, kdy sem byla pod spisovou značkou A XXXI-16 zapsána firma *Tovarcolorfilm „Diaton“*, *A. Továrek, Praha II, Vodičkova 34*. Předmětem podnikání byl obchod s filmy a jejich půjčování. Coby majitel firmy je uveden Arnošt Továrek a samostatná prokura udělena Jaroslavu Továrkovi.¹⁵

⁹ Miloslav Dvořák (narozen 25. 12. 1917 v Praze) se rovněž pohyboval na hraně zákona. Více NA, f. Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, sign. D 2054/18 Dvořák Miloslav, k. 1837.

¹⁰ SOA Praha, f. KSO, spis sign. A XXXI-16. Změny se týkaly především názvu firmy a předmět podniku bylo nutné upravit podle živnostenského listu.

¹¹ Tamtéž.

¹² Krátký hudební film, vtipný pendant k českému filmu „*To byl český muzikant*“. Kamera: J. R. Zika a J. Fischer, režie: J. Továrek.

¹³ HAVELKA, Jiří: Československé filmové hospodářství VI. Dokumentární film 1922–1962, Praha 1965, s. 121. Jednalo se o politicky propagační film z okupace. Kamera: Jaroslav Fischer, režie: Jaroslav Továrek. Metráž: 50 m.

¹⁴ Kulturně-výchovný film pojednávající o kraji kolem Křivoklátu, kde uhlíři pálí své milíře. Slovy doprovází Karel Třešňák. Kamera: J. Fischer, režie: J. Továrek. Metráž: 260 m.

¹⁵ SOA Praha, f. KSO, spis sign. A XXXI-16.

Během roku 1943 firma stále usilovala o členství v ČMFÚ a také o vydání nového živnostenského listu, aby nedošlo k jejímu vymazání z obchodního rejstříku.¹⁶ Dne 18. 7. 1944 získal Jaroslav Továrek od Magistrátu hlavního města Prahy nové živnostenské oprávnění na kinoreklamu.¹⁷ V červnu 1944 získal plnou moc zastupovat firmu JUDr. František Boháček, kterého v této funkci v červenci 1945 vystřídal JUDr. Jindřich Seifert.¹⁸

Rok 1945 byl pro firmu přelomovým. Na jedné straně se Arnošt Továrek podáním ze dne 27. 6. 1945 na živnostenský referát II A Magistrátu hlavního města Prahy bezpodmínečně vzdal živnosti a zažádal o výmaz firmy z obchodního rejstříku. Ten se uskutečnil 18. 8. 1945 pro vzdání se živnosti.¹⁹ Na straně druhé bratr Jaroslav v oboru pokračoval a 22. 6. 1945 sepsáním společenské smlouvy vytvořil za účelem provozu své živnosti²⁰ veřejnou obchodní společnost s Josefem Barochem²¹. V ní se mj. uvádí, že firma *Tovarcolorfilm „Diaton“*, *Továrek a spol.* může zřizovat pobočné závody, základní společné jmění činí 1 000 000 Kčs (Továrkův vklad 750 000 Kčs a Barochův 250 000 Kčs), každému společníku bude zřízeno osobní konto atd. Společnost byla založena na dobu neurčitou.

Dne 10. 12. 1945 oba společníci zastoupeni JUDr. Jindřichem Seifertem požádali o zápis veřejné obchodní společnosti *Tovarcolorfilm „Diaton“*, *Továrek a spol.* do obchodního rejstříku. Obchodní a živnostenská komora v Praze se však po celý rok 1946 nevyjadřovala k protokolaci firmy kladně. Dne 20. 2. 1947 Krajský soud obchodní v Praze zamítl žádost na protokolaci firmy s tím, že z předmětu podnikání není možné usoudit, že se jedná převážně o obchodní činnost, proti čemuž se Diaton odvolal. Dne 11. 4. 1947 soud žádosti vyhověl a 24. dubna 1947 byl proveden zápis veřejné obchodní společnosti *Tovarcolorfilm „Diaton“* *Továrek a spol.* do obchodního rejstříku odd. A. pod spis. značkou A XXXVII-240.²²

Avšak hned na podzim roku 1947 byl na firmu soudem vypsán konkurs na věřitelův návrh. Správce konkursní podstaty měl převzít klíč od pokladny, hotovost

¹⁶ Tamtéž. Vykonávání činnosti ve filmovém oboru bez tohoto členství bylo trestné vězením do 2 měsíců a pokutou do 30 000 ŘM.

¹⁷ Tamtéž. Zaznamenáno v živnostenském rejstříku na rok 1944 pod číslem 939.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Jaroslav Továrek hodlal provozovat světelnou kinoreklamu.

²¹ SOA Praha, f. KSO, spis sign. A XXXVII-240. Josef Jaroslav Baroch narozen 13. 4. 1914 v Plzni, majitel obchodu s fotografickými potřebami, Nymburská 21, Praha 10.

²² Tamtéž.

a klíče od dalších místností a poté do 6 neděl předložit soupis jmění. Následující 2 roky firma střídavě byla a nebyla v konkursním řízení. Dne 14. 3. 1949 Okresní soud civilní v Praze odd. XLI podle §140 k.ř. skončil konkursní řízení a konkursní komisař nařídil výmaz firmy z obchodního rejstříku pro zánik podniku ukončením konkursu. Dne 31. 3. 1949 pak bylo vydáno usnesení o výmazu firmy. Dne 7. 4. 1949 byla firma vymazána z obchodního rejstříku po skončení konkursu podle § 140 k.ř., čímž skončila i druhá etapa existence firmy Diaton.²³

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Dochované materiály z let 1939–1968 získal Národní filmový archiv nákupem v roce 1993. Při generální inventuře (dále jen GI) dne 29. 3. 2004 činil rozsah tohoto fondu 0,08 bm a jednalo se o 2 evidenční jednotky v kategorii fotografie, alba, svitkové formy a 1 balík, obojí v časovém rozsahu 1939–1968.

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

Při GI, která v Národním filmovém archivu probíhala v první polovině roku 2004, nebyla úplnost fondu zjištěna z důvodu nezpracovanosti. Jedná se především o spisový a účetní materiál a korespondenci. Dále se ve fondu nachází 14 volných fotografií²⁴ a album s reklamním materiálem, ceníky služeb, s vlepenými fotografiemi a novinovými výstřižky. Většina materiálů je v jazyce českém, z menší části je zastoupen i německý jazyk. Fyzický stav fondu je vyhovující a bez poškození.

V. Obsahový rozbor archivního souboru

Vzhledem k malému rozsahu fondu, který obsahuje materiály dvou víceméně na sebe navazujících a téměř stejný název nesoucích společností, bylo přistoupeno k zachování jeho celistvosti, ale k vnitřnímu chronologickému rozdělení.

²³ Tamtéž.

²⁴ 5 ks nedatovaných fotografií zachycuje Arnošta a Jaroslava Továrkovi (viz inv. č. 30), 5 ks fotografií bylo identifikováno jako fotografie z filmu *Vzpomínky starého námořníka* a předáno k uložení do Sbírkyně fotografií z českých nehraných filmů (list NAD č. 7), sign. , př. č. , 4 ks fotografií se nepodařilo identifikovat a byly prozatím ponechány ve spisu o fondu.

Signatura I. obsahuje materiály prvního období existence společnosti z let 1939–1945. Tato skupina byla dále rozdělena podle věcného hlediska. Mezi správní záležitosti (označení I/a) byl zařazen záznam z roku 1939 o nájemní smlouvě místností ve Vodičkově ulici č. 38, dále se zde nachází oznámení čísla živnostenského listu Arnošta Továrka pro rok 1940 a osvědčení ochranné známky firmy z roku 1942. Další oddíl (I/b), označený jako hospodářské a finanční záležitosti, tvoří pouze šeky z let 1943–1944. Pod označením I/c nalezneme obchodní korespondenci a stížnosti na firmu Tovar Color z let 1940–1945.²⁵

Pod signaturu II. spadají materiály druhého období z let 1945–1949. Ta je rozdělena podle stejného schématu, pouze zde chybí dokumenty ke správním záležitostem, které se ve fondu nedochovaly. Do hospodářských a finančních záležitostí byly zařazeny výpisy z účtu a šeky z let 1945–1948.

Pod signaturu III. byla zařazena varia. Jedná se především o album s reklamním materiálem, ceníky služeb, fotografiemi a novinovými výstřižky, nedatované formuláře a letáky, životní pojištění manželky Jaroslava Továrka u pojišťovny Koruna z roku 1942, životní pojištění Jaroslava Továrka u pojišťovny Slavia z roku 1947 a také materiály, které spadají až do doby po zániku firmy.

Pod signaturu IV. byly zařazeny fotografie.

VI. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Fond s dokumenty k podnikání bratří Továrků v rozsahu 1 kartonu je uložen v depozitáři NFA na Hradištku. Fond uspořádala, úvod sepsala a inventární seznam sestavila Jarmila Hurtová v dubnu 2009.

VII. Použité prameny a literatura

- Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, Továrek Arnošt.
- Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, Továrek Jaroslav.

²⁵ Stížnosti byly adresovány Filmovému ústředí pro Čechy a Moravu, Filmovému poradnímu sboru a Svazu výrobců kulturních a propagačních filmů.

- Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, k. 1837, sign. D 2054/18 Dvořák Miloslav.
- Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, k. 11 685, sign. T 1773/7 Továrek Arnošt.
- Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, k. 11 685, sign. T 1773/2 Továrek Jaroslav.
- Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní v Praze, spis sign. A XXXI-16.
- Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní v Praze, spis sign. A XXXVII-240.
- HAVELKA, Jiří: Československé filmové hospodářství I. 1898–1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n.p. 1958.
- HAVELKA, Jiří: Československé filmové hospodářství II. 1945–1957. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p. 1958.
- HAVELKA, Jiří: Československé filmové hospodářství VI. Dokumentární film 1922–1962. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1965.

VIII. Inventární seznam

<i>inv.č.</i>	<i>sign.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>č. ev. jedn.</i> ²⁶
I. Dokumenty k podnikání bratří Továrků v letech 1939–1945				
<i>I/a Správní záležitosti</i>				
1		Svěddecký zápis ústní nájemní úmluvy v domě č.p. 701, Praha 2 , Vodičkova 38; strojopis, česky ²⁷ ; fol. 2.	1939	1
2		Oznámení čísla živnostenského listu Arnošta Továrka Filmovému ústředí v Čechách a na Moravě; fol. 1.	1940	1
3		Osvědčení ochranné známky Tovar-Color Film „Diaton“ (č. rejstř. 79069) u Obchodní a živnostenské komory v Praze; fol. 2.	1942	1
<i>I/b Hospodářské a finanční záležitosti</i>				
4		Šeky; ukázka z nevyplněné šekové knížky; fol. 10.	1943–1944	1
<i>I/c Obchodní korespondence a stížnosti na firmu Tovarcolorfilm</i>				
5		Filmové ústředí pro Čechy a Moravu Svazu výrobců kulturně-propagačních filmů, Praha – žádost, aby firma Tovar Color nebyla připuštěna k výrobě a exploitaci krátkých filmů kvůli došlým stížnostem na tuto firmu; fol. 1.	1940	1
6		Bapoz Filmovému ústředí – stížnost kvůli oběžníkům fy Tovar Color; fol. 1.	1940	1
7		Nikolaj W. Kriwenko a prof. J. Bonhard – soubor stížností ohledně filmu <i>Český granát</i> ; fol. 7.	1940	
8		Fundus G.m.b.H., Říšský prezident filmové komory k Fundu G.m.b.H, Algefa-Film G.m.b.H. – promítací licence; německy; fol. 3.	1941	1
9		Kleinhamplova továrna, projekce Stará Boleslav – blahopřání do roku 1945; fol. 1.	1944	1

²⁶ Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

²⁷ Není-li uvedeno jinak, jedná se vždy o strojopis v českém jazyce.

10	Miroslav Chomát, mechanicko-umělecká tkalcovna stuh, Sudoměřice u Tábora – objednávka reklamního filmu; následná odpověď Diatonu; fol. 2.	1945	1
11	Jiří Havelka – žádost o doplnění technických dat krátkých kulturních filmů k vydání ročenky „Filmové hospodářství“; fol. 1.	1945	1

II Dokumenty k podnikání bratří Továrků v letech 1945–1949

II/a Hospodářské a finanční záležitosti

12	Legiobanka – výpisy z účtu; fol. 4.	1945–1946	1
13	Živnostenská banka – výpis z účtu; fol. 4.	1947	1
14	Legiobanka – uzávěrka účtu; fol. 2.	1947	1
15	Šeky; ukázka z nevyplněné šekové knížky; fol. 14.	1945–1948	1

II/b Korespondence

16	Diaton k ředitelství kavárny Vltava – podmínky zhotovení náborového filmu; fol. 1.	1945	1
17	Korespondence mezi Antonínem Růžičkou (dřevařská továrna) a Diatonem ve věci natočení průmyslového náborového filmu; fol. 3.	1945	1
18	REPRA, ústředna reklamních praktiků, Brno – žádost o diapositivy a ceny za ně; fol. 1.	1945	1
19	Mladá fronta, deník čs. mládeže – děkovný dopis za propagaci deníku; fol. 1.	1945	1

III. Varia

20	Společenský týdeník „Praha v týdnu“, ročník I., č. 32; fol. 9.	1940	1
21	Společenský týdeník „Praha v týdnu“, ročník I., č. 33; fol. 10.	1940	1
22	Letáky; fol. 2.	1940–1941	1
23	Životní pojištění Karly Továrkové, manželky Jaroslava Továrka, u pojišťovny Koruna; fol. 7.	1942	1
24	Životní pojistka Jaroslava Továrka u pojišťovny Slavia n.p.; fol. 8.	1947	1
25	Podací lístky, kontrolní ústřižky ap.; fol. 7.	1943–1968	1

26	Album s reklamním materiálem, ceníky služeb, fotografiemi a novinovými výstřižky; fol. 12.	s. d.	1
27	Formuláře; fol. 2.	s. d.	1
28	Novinové výstřižky; fol. 4.	s. d.	1
29	Výpověď bratří Továrků o jejich činnosti za války; fol. 4.	s. d.	1

IV. Fotografie

30	Fotografie Arnošta a Jaroslava Továrkových; fol. 5 [1940–1950]		1
31	Fotografie z filmu <i>Vzpomínky starého námořníka</i> ²⁸		

²⁸ Viz pozn. č. 24.

Název archivní pomůcky:	Podnikání bratří Továrků
Časový rozsah pomůcky:	1939–[1950] (1968)
Počet evidenčních jednotek:	1 karton; 1939–1949 (1968) 1 album; s.d. 5 fotografií; s.d.
Počet inventárních jednotek:	31
Rozsah zpřístupněných archiválií:	0,12 bm
Stav ke dni:	30. 4. 2009
Archivní fond zpracovala:	Hurtová Jarmila
Pomůcku sestavila:	Hurtová Jarmila
Počet stran:	VIII + 4
Číslo jednací:	NFA 2063/2009
Pomůcku schválil:	<u>21. 12. 2009</u> Datum
 Vladimír Opěla ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název fondu: **Podnikání bratří Továrků**

Datum provedení Generální inventury NAD: 19.7.2012

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.²⁹</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	1			
Fotografické archiválie				
Fotografie papír. podl.	5	30 (5)	1	
Jiné				
Jiné A	1	26	1	Album (foto, reklama, výstřižky apod.)

Ověřená metráž: 0,12 bm

Vyhotovil: Marcela Kalašová

²⁹ Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.